

čt 27/6, 19³⁰ hod.

Moravský Krumlov

Zámek, Slovanská epopěj

SUKOVO KVARTETO

Daniel Matejča, Natálie Toperczerová

housle

Bohumil Bondarenko

viola

Jakub William Gráf

violoncello

program

Bedřich Smetana (1824–1884)

Dalibor, směs z opery pro smyčcové kvarteto
(úprava Josef Žemla)

Smyčcový kvartet č. 2 d moll

I. Allegro

II. Allegro moderato

III. Allegro non più moderato, ma agitato e con fuoco

IV. Presto

Josef Suk (1874–1935)

Smyčcový kvartet č. 1 B dur, op. 11

I. Allegro moderato

II. Intermezzo. Tempo di marcia

III. Adagio, ma non troppo

IV. Allegro giocoso

Opera *Dalibor* **Bedřicha Smetany** je mnohem více než jen romantickou tragédií s nádhernou hudbou vycházející ze středověké pověsti o rytíři Daliborovi, který se naučil ve vězení hrát na housle. Drama o touze po pomstě, milostné vášni i politických intrikách je mimořádným mnohovrstevným dílem. Hlavní hrdina Dalibor je obviněn z vraždy ploskovického purkrabího a je následně odsouzen k doživotnímu žaláři. Jeho sebevědomá obhajoba, že pouze pomstil smrt nejlepšího přítele Zdeňka, na všechny mocně zapůsobí. I na Miladu, sestru oběti. Milada nejprve volá po přísném trestu za smrt bratra, ale setkání s Daliborem tváří v tvář otřese jejím přesvědčením. Rozhodne se Daliborovi pomoci utéct a v přestrojení proniká do vězení. Žalářík na poslední chvíli zradu odhalí a soudci naléhají na krále Vladislava, aby byl ještě téže noci Dalibor tajně popraven. Daliborovi stoupenci v čele s Miladou pronikají na hrad. V následné bitvě je sice Dalibor osvobozen, ale Milada umírá. Dalibor se proto vrací zpět do boje a umírá také.

Opera poprvé zazněla v Praze v Novoměstském divadle v den položení základního kamene Národního divadla 16. 5. roku 1868. Smetana se k námětu své třetí opery dostal v podstatě náhodou. S předsedou Umělecké besedy Josefem Wenzigem se Smetana znal, a proto si pravděpodobně ze zdvořilosti nechal ukázat Wenzigem právě dokončené libreto k opeře podle pověsti o Daliborovi z Kozojed. Smetana byl ale okamžitě libretem zaujat a požádal o něj. Český překlad Wenzigova německého originálu vytvořil mladý literát Ervín Špindler. Autorem krátké směsi, tzv. potpourri, kterou dnes uslyšíme, je učitel, hudebník, literát a nadšený ctitel Smetanovy hudby Josef Žemla. Shodou okolností se Josef Žemla narodil pouhý týden před Smetanovým úmrtím.

Na rozdíl od opery *Dalibor* je *Smyčcový kvartet č. 2 d moll* jednou z posledních Smetanových skladeb. Na jejím vzniku má důležitý podíl hudební kritik a skladatel Jan Ludevít Procházka. Tento oddaný Smetanův žák a přítel si předsevzal využít svého působení v Hamburku k propagaci českých skladatelů v čele s Bedřichem

Smetanou. Prosadil zde vydání některých Smetanových děl, inicioval uvedení Dvou vdov v hamburském Městském divadle a Smyčcového kvartetu č. 1 e moll „Z mého života“ na koncertě místní jednoty hudebních umělců. V této souvislosti se Procházka opakovaně na Smetanu v dopisech obracel s otázkou, zda již zkomponoval nové komorní dílo, které by nabídl k provozování. V této době, tedy počátkem 80. let 19. století, byl ale Smetana plně zaměstnán prací na své poslední opeře Čertova stěna. Ke kompozici kvartetu přistoupil bezprostředně po jejím dokončení v létě roku 1882. Práce na kvartetu šla Smetanovi, vzhledem k zhoršujícímu se zdraví, jen velmi pomalu. Dokončil ho až v březnu následujícího roku. Ačkoliv se sám skladatel o díle vyjádřil jako o pokračování kvartetu „Z mého života“, jeho kompoziční řešení je více než neobvyklé. Přijetí po prvním veřejném provedení bylo proto poněkud rozpačité. Teprve čas a četná provedení díla obrousila hrany veškerým pochybám.

Ve druhé části koncertu se vydáme za jedním z nejlyričtějších českých skladatelů, za **Josefem Sukem**. Na Pražské konzervatoři vystudoval hru na housle u Antonína Bennewitze (tehdejšího ředitele konzervatoře) a skladbu, nejprve u Karla Steckera a později v mistrovské třídě Antonína Dvořáka. Po absolutoriu v roce 1892 společně se spolužáky založil České kvarteto, které se brzy etablovalo jako jeden z nejlepších souborů na světě. Josef Suk v Českém kvartetu působil 41 let a absolvoval s ním téměř čtyři tisíce koncertů.

Sukovo skladatelské dílo není rozsáhlé (pouze 37 opusových čísel), ale má své jedinečné rysy. Komponoval převážně o letních prázdninách mimo koncertní sezonu kvarteta. Sukovu tvorbu lze rozdělit do dvou období, mezi nimiž tvoří předěl úmrtí Antonína Dvořáka roku 1904 a Sukovy ženy Otylky (Dvořákovy dcery) o rok později. V mládí navazoval na romantiky, pochopitelně nejvíce na Dvořáka, ale i Brahmsa a jiné „klasiky“. Ovšem už od prvních děl prokazoval Suk svou individualitu ve výrazné lyričnosti, která se projevovala osobitou citovostí, zvukovou barevností a jedinečnou melodičností jeho hudebního myšlení. Těmito rysy proslula již Smyčcová serenáda Es dur, kterou napsal v 18 letech. Patrné jsou

rovněž v dalších dílech z této doby, jmenujme například *Píseň lásky* z Klavírních skladeb, op. 7, Klavírní kvartet a moll, op. 1 nebo dnes uváděný *Smyčcový kvartet č. 1 B dur, op. 11* z roku 1896. Tento kvartet byl prvním Sukovým dílem vydaným u německého nakladatele Simrocka, pochopitelně na doporučení od budoucího tchána Antonína Dvořáka. Po roce 1904 Sukova tvorba pozvolna spěje ke složitým filozoficky přemítavým skladbám, v nichž se vyrovnává s otázkami osudu a smrti a usiluje o vyjádření pozitivního smyslu lidského bytí.

Kryštof Spirit

Mladické **Sukovo kvarteto** bylo před třemi lety založeno studenty pražské HAMU. Navazuje na stejnojmenné proslulé smyčcové kvarteto, které vzniklo roku 1968. Společně se jménem Josefa Suka převzali mladí hudebníci symbolický závazek propagovat českou soudobou tvorbu a dílo Josefa Suka zvláště. Kvarteto hraje pod pedagogickým vedením bývalého primária původního Sukova kvarteta Ivana Štrause a také pod vedením Leoše Čepického, dlouholetého primária neméně slavného Wihanova kvarteta.

Mezi nejvýznamnější události v krátké historii kvarteta patří vítězství na soutěži Talents for Europe v roce 2022, pravidelné vystupování na hudebním festivalu v tureckém Afyonkarahisar u nebo nedávné vystoupení na pódiu kostela sv. Vavřince v rámci tzv. Svatovavřínecké sezóny Pražského jara. V následující sezóně se kvarteto představí v komorní řadě koncertů Symfonického orchestru Českého rozhlasu.

Primářiem Sukova kvarteta je jeden z nejvýraznějších českých houslistů nejmladší generace **Daniel Matejča**, který od velmi útlého věku až dodnes studuje ve třídě Ivana Štrause, nyní na pražské HAMU. Je držitelem dlouhé řady nejvyšších ocenění z národních i mezinárodních soutěží, které mu kromě zkušeností a renomé přinesly např. také mistrovský nástroj od houslaře Tomáše Pilaře nebo možnost vystoupit jako sólista za doprovodu respektovaných symfonických těles na známých pódiiích. Studoval i na Akademii v Imole, kde pracoval s Mauriziem Sciarrettou či Borisem Belkinem. Zúčastnil se masterclassů pod vedením Jiřího Vodičky, Christiana Tetzlaffa nebo Augustina Hadelicha.

V loňském roce vyšlo jeho debutové sólové album pro label Supraphon: 6 sonát Eugèna Ysaÿea v Danielově podání se měsíc od vydání stalo nejprodávanějším CD klasické hudby v ČR a v zahraničních časopisech jako BBC Music Magazine nebo Gramophone se setkala s nadšenými reakcemi. V letošním roce byl časopisem Forbes zařazen mezi „30 pod 30“, tři desítky mladých výjimečných osobností, které za sebou mají mimořádně úspěšný rok ve svém oboru.

Koncertuje především napříč Evropou, ale i v Singapuru či Japonsku.

Natálie Toperczerová začala hrát na housle v šesti letech. Po dokončení Gymnázia a Hudební školy hl. m. Prahy nastoupila na HAMU k Leoši Čepickému. Pravidelně účinkuje v komorních i symfonických orchestrech (Česká studentská filharmonie, Symfonický orchestr Českého rozhlasu, Filmová filharmonie a další).

Úspěšně se zúčastnila mnoha houslových soutěží a odnesla si např. 1. cenu a Cenu za nejlepší interpretaci povinné skladby na Mezinárodní soutěži Josefa Muziky, hlavní cenu z Internationaler Wettbewerb für junge Geiger Düsseldorf, byla finalistkou International Music Competition Osaka, získala 3. cenu na Kocianově houslové soutěži či soutěži Pro Bohemia. Kromě Sukova kvarteta pravidelně vystupuje v Triu Vyšehrad s Pavlem Praženicou a Davidem Pěruškou.

Bohumil Bondarenko je violista a klavírista pocházející z Českých Budějovic. Narodil se do muzikantské rodiny a rodiče jej od malička vyučovali klavíru a houslím. Po absolvování ZUŠ nastoupil na Konzervatoř České Budějovice na dva obory – na violu ke své mamince Larise Kolcové a na klavír do třídy Dinary Suleymanové. Nyní studuje violu na pražské HAMU ve třídě Jana Pěrušky. V průběhu studií se účastnil řady soutěží a získal ocenění, mezi něž patří 3. cena na klavírní soutěži Gustava Mahlera nebo cena za nejlepšího českého účastníka na violové soutěži Oskara Nedbala. Od nástupu na HAMU se aktivně věnuje komorní hře jako člen Sukova kvarteta a je stipendistou Akademie komorní hudby.

Jakub William Gráf začal na violoncello hrát v pěti letech pod vedením Mirko Škampy, v letech 2012–2020 pokračoval ve společné třídě Mirko a Martina Škampových, ve studiích pokračuje na HAMU u Michala Kaňky. V roce 2022 absolvoval stáž na Londýnské Royal College of Music ve třídě Raphaela Wallfische. Zúčastnil se mistrovských kurzů u Alisy Weilerstein, Jense Petera Maintze, Emila Rovnera, Tomáše Jamníka, Richarda Aarona, Marca Coppeye, Jonáše Krejčího, Marka Jerieho a Jiřího Barty. Je držitelem mnoha ocenění, např. Ceny Nadačního fondu Viktora Kalabise a Zuzany Růžičkové za nejlepší interpretaci díla Viktora Kalabise v Soutěži Nadace B. Martinů v roce 2021, 1. ceny si odvezl z Violoncellové soutěže Jana Vychytila, ze soutěžní přehlídky konzervatoří a hudebních gymnázií ČR, z Heranovy violoncellové soutěže či z Pro Bohemia Ostrava.

XXIX. ročník festivalu

CONCENTUS MORAVIAE

st 10/7

Brno

Besední dům, 19⁰⁰

Magdalena Kožená

mezzosoprán

Kirill Gerstein

klavír

Leoš Janáček, Hugo Wolf,
Sergej Rachmaninov, Arnold Schönberg

Slavnostní závěrečný koncert

CONCENTUS
MORAVIAE

festivalcm.cz

za finanční podpory

jiho**moravský kraj**

Kraj **Vysocina**

B | R | N | O

hlavní mediální partner

